

**VILNIAUS MIESTO III KLASIŲ MOKINIŲ LIETUVIŲ KALBOS OLIMPIADOS 2016 m.
TESTAS**

Mokinio vardas, pavardė

Mokykla _____

I DALIS. TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

- Seneli, - Adomukas paliečia vadeliotojo ranką. - Aš jau sugalvojau, kodėl vieni paukščiai pradeda čiulbėti anksčiau, kiti vėliau: jie gi jaučia, kaip aukštai pakilusi saulė.

- Teisybė, anūkėli, - pagyrė jį senelis. - Šviesai giesmininkai labai jautrūs, kur kas jautresni už mus. Švintančią dieną jie pamato tada, kai mes apie ją net nenujauciam. Kad patikrintų giesmininkų gebėjimus, mokslininkai stebėjo ir liuksmetru matavo paryčiui vis didėjantį apšvestumą. Pagrindinis šviesulys, prikeliantis dieną, yra Saulė. Tačiau jai dar toli už horizonto tebesant, naktis ima blyškėti, apšvestumas vis stiprėja. Jি matuojant liuksmetru ir vertinant liuksais – apšvestumo vienetais – galima nustatyti, kaip laipsniškai tai vyksta. Tiesą sakant, liuksas – labai mažas vienetas, tokį šviesos srautą skleidžia deganti žvakė. Paukščiai jaučia net mažiausią šviesos pasikeitimą. Be to, ne visiems vienodo apšvestumo ir reikia. Pavyzdžiu – pelėdoms...

- Bet pelėdos medžioja naktį, kai visai tamsu... - neiškenčia nepertraukęs senelio berniukas.

- Taip, pelėdos tikros naktibaldos, bet visiškoje tamsoje ir jos bejégės. Todėl peliauja šie paukščiai, kai apšvestumas yra, nors ir mažas. Mūsų krašte labai retai pasitaikanti liepsnotoji pelėda pradeda matyti esant vos 0,4 liukso, o tuo tarpu pelėdikė, kartais skraidanti ir dieną, aktyviausiai medžioja esant 150 liuksų apšvestumu.

- Bet pelėdos beveik negieda... Taigi beveik nedalyvauja paukščių laikrodyje, - vėl smalsauja vaikas.

- Žinoma, paukščių laikrodži sudaro giesmininkai, - linguodamas sykiu su vežimu, toliau kalba eigulys. - Tik nevienodo stiprumo šviesa juos prikelia rytą, taigi ir užgieda jie ne sykiu. Juodajam strazdui, kurio giesmė garsi ir skaidri kaip šaltinis, pažadinti reikia tik 0,1 liukso, o gegutei – 1,0. Didžioji zylė ima pinksėti, straksėti šakelėmis, kai apšvestumas būna 1,8 liukso, juodagalvė devynbalsė pabunda esant 4 liuksam, kikilis – 12. O naminis žvirblis, kuris dienų dienom čiauška ant stogo šelmens, pažadinamas tik 20 liuksų apšvestumo.

Jeigu stebėsime, sulig kokio stiprumo šviesa atsibunda paukščiai iš ryto, pamatysime, kad tokia pat seka, tik atvirkštine, jie liausis giedoje dienai merkiantis.

Iš ankstyvo pavasario, kai diena ima ilgėti, ryтай aušta vis anksčiau, vakarai merkiasi vėliau, paukščių laikrodis taip pat keičiasi. Ir gedorėliai sykiu su diena anksčiau pakirsta, o paskui su naktimi lėčiau ir nurimsta.

Dieną paukščiai kuo puikiausiai jaučia, kiek šviesos yra. Vidurdienį, kai saulė pakyla aukščiausiai virš horizonto, visi jie nutyla, išsislapsto pavėsiuose. Tokiu metu beveik nė vienas jų negieda. Vėl sujunda, saulutei labiau į vakarus pasislinkus. Tada suskamba giesmės – vėl pradeda eiti paukščių laikrodukas.

...

Selemonas Paltanavičius. Paukščių laikrodis. Vilnius „Vyturys“, 1988, p. 22 – 25.

Klausimai ir užduotys

1. Kas yra vadeliojas?
    - a. žmogus, važiuojantis vežimu;
    - b. žmogus, vadelėmis valdantis arkli;
    - c. žmogus, vadovaujantis keliautojams.

1 taškas
  2. Kas yra liuksas?
- .....
- 2 taškai
3. Kas sudaro paukščių laikrodį?
- .....
- 1 taškas
4. Su kuo palyginama juodojo strazdo giemė?
    - a. su degančia žvake;
    - b. su skaidriu šaltiniu;
    - c. su garsia daina.

1 taškas
  5. Sunumeruok paukščius pagal tai, kokia tvarka jie liausis giedoje vakare:
    - didžioji zylė - .....
    - naminis žvirblis - .....
    - juodasis strazdas - .....
    - kikilis - .....
    - gegutė - .....
    - juodagalvė devynbalsė - .....

1 taškas
  6. Kuriuo paros metu paukščiai negieda?
- .....
- 2 taškai
7. Surask tekste panašios reikšmės žodžių:
    - čiulba - .....
    - prikelia - .....
    - pabunda - .....

3 taškai
  8. Kodėl paukščių laikrodis keičiasi?
- .....
- 1 taškas
9. Ką reiškia posakis „*dienai merkiantis*“?
- .....
- 1 taškas
10. Savais žodžiais paaiškink, kaip supranti posakį *paukščių laikrodis*?
- .....
- 2 taškai

II DALIS. KALBOS UŽDUOTYS

1. Parink po 2 pavyzdžius iš skaityto teksto:

- Daiktavardžiai –.....
  - Būdvardžiai –.....
  - Veiksmažodžiai –.....
  - Prieyeiksmiai –.....

8 taškai

2. Užpildyk laiptažodį paukščių vardais. Apibrėžk mišriuosius dvigarsius žyminčias raides.

A histogram illustrating the distribution of 9 tasks across 10 categories. The x-axis represents the categories, and the y-axis represents the frequency of tasks. The distribution is skewed right, with the highest frequency occurring in the first category.

Kategoriya	Sabit
1	3
2	2
3	2
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1

9 taškai

3. Sugalvok ir parašyk po 5 giminiškus žodžius, pažymėk jų šaknį:

- ### a. Namas –

.....

.....

- b. State –

.....

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

12 tašķi

4. Sudaryk ir parašyk kuo daugiau žodžių iš žodžio GANDRALIZDIS raidžių:

<i>gana</i>			

11 taškų

5. Ištaisyk klaidas (jų yra 9).

Dabar tam kaimelį

Kaip niekat ramu.

Nudūlka pusnelė

Senu arimu.

Gagena žaselės,

Ižgirdę agotą,

Ir žasinas puče

Raudona fagotą.

M. Vainilaitis

9 taškai

6. Perskaityk sakinius. Įrašyk praleistas raides.

Kukutis

K__stutis gyvena kaim___. Jų sod__ba pačioje žalio miško pašonėje. Š__ndien bern __kas, kaip ir dera r__pestingam šeiminink__, vaikštinėj__ po didel__ sodyb__. Idèm__ viskā a __žiūrinėja. Ji domina __vairūs paukšč__. Ka__dien mato jų įvairiaus__: pilkų, žalių, baltų, margų. Bet dryžuoto dar neb__vo pastebėjęs. Sparn__liai juodi, išmarg__nti baltomis j__stomis, papilvė balsva, o kaklas rudas. Uodegèlē ilga ir dryžuota. Kuodas lyg rud__ plunksn__ v__ duoklė. Béginèdamas be perstojo rēk__: „Ku ku ku...“

Pagal B Jauniškį
12 taškų

7. Sudék reikiamus skyrybos ženklus.

Seneli o kada laumė vél savo tiltą pastatys sustojęs atsipūsti paklausė Andrius

Kai pamatys kad žemė išdžiūvo kad vél reikia palaistytí

O kodèl laumës mieste savo tilto nestato

Stato Andriaus ir mieste Tik tu gyveni tarp aukštų mūrų ir nematai viso dangaus

Andrius pamastè valandèlę ir vél

Seneli o kam po vaismedžiais žemę pureni

Tam, kad medžiai galètų lengviau kvèpuoti ir greičiau augti

V. Dautartas
11 taškų

8. Pasinaudok atsitiktine tvarka pateiktais apibūdinimais ir kiekviename kitame žodyje keisdamas (-a) po vieną raidę, nukeliauk nuo žodžio LAIDAS iki žodžio KELMAS.

L	A	I	D	A	S
K	E	L	M	A	S

* Užpakalinė kojos pėdos dalis. * Žemės plotas, dirva. * Menkas, liesas, silpnas arklys.* Plaukiantis tiltas ar laivas kelti per upę ar jūrą. * Antras pagal dydį Lietuvos miestas. * Religijos praktika apeigos, maldos. * Turtus nešanti būtybė, įsivaizduojama žmogučio pavidalu. * Trukmė, jos dalijamas, matuojamas tarpas. * Vyresnysis Adomo ir Ievos sūnus. * Plaukiojanti transporto priemonė.

11 taškų

Iš viso: 15 taškų (I d.)_____
 Iš viso: 83 (II d.)_____
 Iš viso: 98 (I, II d.)_____